

Derk Jan Eppink: Nog even en Europa is een planeconomie met een schuldenbubbel

Posted on 13 maart 2025 by Derk Jan Eppink

In de Europese Unie stapelen de plannen zich op. In de zomer van 2020 werd het corona-herstelfonds van 750 miljard euro afgeschilderd als 'once in a lifetime'. Kennelijk een korte 'lifetime', want op 9 september 2024 lanceerde de voormalige voorzitter van de ECB het Draghi-plan met een prijskaartje van 800 miljard euro. Vorige week presenteerde Ursula von der Leyen, voorzitter van de Europese Commissie, het plan 'ReArm Europe'. Rekening: wederom 800 miljard euro. In de EU bedraagt een lifetime vijf jaar, de zittingsperiode van een Europese Commissie.

Het corona-herstelfonds liet al zien welke kant die financiële bonanza opgaat. Voor het eerst ging de Europese Commissie zélf de kapitaalmarkt op om 750 miljard euro te vergaren, onder de waarborg van de lidstaten; Nederland voor ongeveer 46 miljard. Tot schrik van de Commissie ging de rente omhoog en liepen de kosten van de operatie op met 57 miljard. Het eindbedrag staat nu op 807 miljard.

Casino-begroting

De begroting van de Europese Unie roept het beeld op van een casino. In de lopende begrotingscyclus 2021-2027 met een omvang van ruim 2 biljoen euro is 30 procent 'klimaat-gerelateerd'. De Green Deal van Frans Timmermans, gepresenteerd in december 2019, doordesemt de hele EU-begroting. Het 'Green Deal Investeringsplan' (2021-2030) omvat een totaalbedrag van 1 biljoen euro, met deels financiering uit de EU-begroting, het EU Emissie Handelssysteem en fondsen via de Europese Investeringsbank (EIB).

De energie- en klimaattransitie stuit intussen op realiteiten. Het 'Plan Timmermans' hanteert onhaalbare doeleinden, zoals Europa als 'eerste klimaat-neutrale gebied ter wereld tegen 2050'. Europa prijst zichzelf uit de markt. Bedrijven verlaten het continent wegens te hoge energiekosten. De economie stagneert, en het Plan Timmermans moet een tandje lager.

Maar niet getreurd, daar is het al genoemde Draghi-plan, uit de koker van de voormalige ECB-voorzitter die in 2012 de euro wilde redden met de uitspraak '*whatever it takes*'. Daarop drukte de ECB onbeperkt geld bij. 'Super Mario' kan niet achterblijven en lanceert een 'concurrentiekompas' om de Europese economie weer op de been te krijgen.

Hoe werkt dat in Brussel? De Europese Commissie ziet de 'onvoorziene schade' van de energietransitie en maakt een 'reddingsplan' van het klimaatplan. Het rapport wordt in Brussel geschreven, met een 'kopstuk' voor de verkoop. Niemand kan dat beter dan Draghi, zowel beroemd als berucht in Europa.

Het Draghi-plan sluit aan op de interne markt, want het gaat om concurrentiekracht. Draghi tovert een 'concurrentiekompas' uit de hoed met twee doeleinden: méér decarbonisatie en méér concurrentiekracht. In de huidige situatie is dat tegenstrijdig. Wie het klimaatbeleid nog sneller wil doorvoeren (fossielvrij in 2050) torpedeert de concurrentiepositie van Europa volledig. China en de VS springen meteen in het gat. Maar Draghi is niet voor één gat te vangen, want hij wil na de Green Deal van Timmermans zélf een 'Clean Industrial Deal'. Dat is een versnellingswet met 'actieplannen voor decarbonisatie van intensieve sectoren zoals staal, metalen en chemische producten'.

Bureaucratisch centralisme

Vervolgens lanceert Draghi een 'kompas' dat thuishoort in het DDR-handboek van het bureaucratisch centralisme. Hij formuleert 'drie transformerende, horizontale imperatieven: innovatie, decarbonisatie en veiligheid'. Vervolgens laat hij daar vijf '*enablers*' (soort drijvers) van concurrentie daar verticaal op los: simplificatie, minder obstakels in de interne markt, meer concurrentie op financiële markten, kwaliteitsbanen en betere coördinatie. Deze mix moet de concurrentiekracht versterken.

Het zou beter zijn als Draghi zou beginnen met simplificatie van zijn eigen plan. Het is een raadsel waar die 800 miljard euro voor nodig is, zij het als financiële smeerolie voor zijn beleidsmix. Wel duur. Maar voor minder dan 800 miljard doet Draghi het niet.

Daar kan Ursula von der Leyen niet bij achterblijven. De ruzie in de Oval Office van het Witte Huis tussen president Trump en zijn Oekraïense 'evenknie' Zelensky gaf haar de langverwachte kans om van de EU een militaire machtsfactor te maken: van dreumes naar reus in recordtempo.

Ze sprak direct over een '*Wiederbewaffnung*' (klinkt in het Duits toch anders dan in het Engels) en de officiële titel werd: 'ReArm Europe Plan'. Ze sloot aan bij de kopgroep: 800 miljard! Voor minder doet 'Uschi' (haar koosnaam onder intimi) het niet. De EU wil, net als tijdens het corona-herstelfonds, geld lenen op de kapitaalmarkt: 150 miljard euro. Dat geld leent de Commissie vervolgens door aan lidstaten die gemeenschappelijke defensieproductie opzetten of samen aankopen doen. Er moet een Europese interne defensiemarkt komen. Het zij vermeld dat Von der Leyen als Duitse minister van defensie de *Bundeswehr* in lamentabele staat achterliet, ook al nam zij parades af te paard.

Trukendoos gaat open

Voor haar 800 miljard komt de commissievoorzitter echter 650 miljard euro tekort. De trukendoos gaat open. De lidstaten zitten in financiële nood. De criteria van het Stabiliteits- en Groeipact (SGP) – een maximaal begrotingstekort van 3 procent en staatsschuld van maximaal 60 procent van het bbp – worden alom geschonden. Er is geen ruimte voor een financiële wapenwedloop, tenzij lidstaten bijvoorbeeld

pensioenen korten, ziekenhuizen sluiten, onderwijs verminderen en ambtenaren ontslaan. Dat leidt tot een revolutie aan het thuisfront.

Von der Leyen heeft een toverformule: 1,5 procent van het bbp voor defensie telt niet mee in de beoordeling van de SGP-criteria. Zij beroept zich op artikel 26 van de Verordening 2024/1263 die een 'nationale ontsnappingsclausule' biedt wegens 'buitengewone omstandigheden, buiten de controle van de lidstaat, die een grote impact hebben op de financiën'. Het Europese gemiddelde aan defensie-uitgaven bedraagt 1,5 procent van het bbp. Sommige zitten er ver boven; andere ver onder. Met die Brusselse rekenkunde komt Von der Leyen op 650 miljard euro extra voor defensie-uitgaven: 150 + 650 = 800. De Europese vlag wappert.

Het blijft oppassen, want de Commissie laat haar ogen vallen op Europese spaar- en pensioenvermogens: ongeveer 300 miljard euro bevindt zich op kapitaalmarkten buiten de EU. Dat is logisch want kapitaal vloeit naar markten met het meeste rendement. Die zijn er blij mee. Niet iedereen is zoals predikant Harmen van Wijnen, voorzitter van het uitvoerend bestuur van het ABP, die gelden terugtrekt uit lucratieve markten in verre oorden omdat ze 'niet moreel verantwoord' zijn. Als dominee predikend op de kansel van de kapitaalmarkt kan hij het ABP-vermogen nu investeren in de 'Europese wapenindustrie'. De Europese Commissie wil die 300 miljard euro terughalen naar de 'Europese Kapitaalmarktunie', intussen omgedoopt tot de term: 'Spaar- en Investeringsunie'.

De vraag is: hoelang duurt deze geldbonanza? Het vervelende is dat leningen moeten worden terugbetaald. Het corona-herstelfonds liet al zien hoe snel de rente kan oplopen, en daarmee de kosten. Ook prijzen verhogen, zeker op de defensiemarkt waar nu een enorme vraag ontstaat, en levertijden worden langer. Hogere inflatie ondermijnt koopkracht, spaarvermogens en pensioenen.

Schuldenbubbel

In de Europese plannen zitten bubbels. Van het corona-herstelfonds is 52 procent gift en 48 procent lening. Wie betaalt die 'giften' terug? De aflossing begint al in 2028. Landen die de meeste giften kregen, Italië en Spanje, roepen: *no!* – *w*ant een gift. Moet nettobetaler Nederland wederom bijbetalen? De rentekosten maken het corona-herstelfonds peperduur, tot zo'n 860 miljard; de dekking is boterzacht. Resultaat: de roep om Europese belastingen.

Alle planeconomieën zijn tot dusverre mislukt. De Pavlov-reactie bij falen luidt: nog méér plannen. De Europese plannenmakers koersen blindelings richting schuldenbubbel. Die knapt. We weten alleen niet wanneer. Maar met dit tempo zeker '*within a lifetime*'.

Eind 2024 verscheen ***'Rechtsomkeert',*** *het nieuwe boek van* ***Derk Jan Eppink****. Daarin schetst hij in heldere taal hoe zich in Europa, de Verenigde Staten en zeker ook in Nederland een politieke omwenteling voltrekt. Het boek verscheen bij* ***Uitgeverij Blauwburgwal****, kost* ***€ 22,95*** *en kan onder meer* ***HIER*** *worden besteld.*

Wynia's Week *verschijnt drie keer per week,* ***156 keer per jaar*** *met even onafhankelijke als broodnodige artikelen en columns, video's en podcasts. U maakt dat samen met de andere donateurs mogelijk.* ***Doet u weer mee?*** *Hartelijk dank!*